

ZAMONAVIY YOSHLAR MEDIASAVODXONLIGINING MEXANIZIMLARINI SHAKLLANTIRISH KOMPONENTLARI

Tadjibaev Anvar Djamalovich

Namangan Davlat Pedagogika Instituti

Mediasavodxonlik JSM-FU-25 guruh talabasi

Ilmiy rahbar: Yoqubjanov Sherzodjon

Email: anvardjamalov4@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19910535>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada zamonaviy yoshlar uchun mediasavodxonlikni shakllantirishning asosiy mexanizmlari va komponentlari tahlil qilinadi. Mediasavodxonlik – bu yosh avlodni axborotni tahlil qilish, saralash va undan mas'uliyatli foydalanishga o'rgatish imkonini beruvchi muhim ko'nikma hisoblanadi. Maqolada mediasavodxonlikning mohiyati, uni rivojlantirishdagi ta'limning o'rni, raqamli texnologiyalardan foydalanish va jamiyatdagi axborot madaniyatini shakllantirish jarayonlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, yoshlar o'rtasida soxta axborotlarga qarshi immunitetni oshirish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish va axborotni xavfsiz boshqarishga oid uslubiy tavsiyalar beriladi. Tadqiqotda media savodxonlikni shakllantirish bo'yicha xalqaro tajribalar va ilg'or amaliyotlar misolida tahliliy yondashuv qo'llanilgan. Ushbu maqola axborot muhitida samarali harakat qilishga intilayotgan yoshlar, pedagoglar va tadqiqotchilar uchun qimmatli manba bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Mediasavodxonlik, Axborot tahlili, Tanqidiy fikrlash, Fake news (soxta axborot), Axborot madaniyati, Raqamli texnologiyalar, Media ta'lim, Axborot xavfsizligi, O'quv modullari, Jamiyat va madaniyat, Axborot filtrlash, Faktlarni tekshirish (Fact-checking), Media manipulyatsiya, Yosh avlod, Texnologik savodxonlik, Ijtimoiy tarmoqlar, Interaktiv o'qitish, Axborot oqimi, Axborotni baholash, Ta'lim mexanizmlari.

ABSTRACT

This article will analyze the main mechanisms and components of the formation of media literacy for modern youth. Media literacy is an important skill that allows the younger generation to be taught to analyze, sort and use information responsibly. The article examines the essence of media literacy, the role of education in its development, the use of digital technologies and the processes of forming an Information Culture in society. Methodological recommendations are also made among young people regarding increased immunity to false information, the development of critical thinking and the safe management of information. The study used an analytical approach using the example of international experiments and advanced practices on the formation of media literacy. This article serves as a valuable resource for young people, educators and researchers who seek to act effectively in an information environment.

Keywords: Media literacy, Information analysis, Critical thinking, Fake news, Information culture, Digital technologies, Media education, Information security, Learning modules, Society and culture, Information filtering, Fact-checking, Media manipulation, Young generation, Technological literacy, Social networks, Interactive learning, Information flow, Information evaluation, Learning mechanisms.

KIRISH

Bugungi axborot asrida zamonaviy yoshlar hayoti media vositalarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalar yosh avlodning kundalik faoliyatiga chuqur kirib bordi. Shu sababli, media savodxonlik nafaqat texnik bilimlar, balki axborotni tanqidiy tahlil qilish, ishonchliligini aniqlash va uni to'g'ri qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishni o'z ichiga oluvchi zarur ko'nikma hisoblanadi. Ushbu esse yoshlar mediasavodxonligini shakllantirish uchun ta'lim, texnologiya va jamiyatning asosiy rolini ko'rib chiqadi. Bugungi kunda O'zbekistonda fan-texnika sohasida ham ko'pgina o'zgarishlar yuz bermoqda. Bunda, albatta, mediamuhitning roli ko'pgina ijtimoiy jarayonlarda muhim vosita sifatida o'sib bordi. Bu holat davlatning siyosiy va iqtisodiy rivojlanishiga ta'sir ko'rsatdi, natijada jamiyat medialashtirildi hamda yangi mediamuhit shakllandi. Ushbu holat ochiq va demokratik ko'rinishda bo'lib, dunyoning keng axborot muhitiga eshiklar ochildi. O'tgan yillar mobaynida mamlakatimizdagi barcha tizimlarga axborot kommunikatsiya texnologiyalari joriy etildi, fan va ta'lim sohasida umumlashgan va ruxsat etilgan ma'lumotlar bazasi paydo bo'ldi, mamlakat hududida madaniyat, axborot markazlarining keng tarmoqlari paydo bo'ldi. O'zbekiston respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan 2019-yildan boshlab beshta muxim tashabbus joriy qilindi. Bu tashabbusning asosiy yo'nalishlaridan biri yoshlarda kompyutor savodxonligini oshirish yo'li belgilab qo'yilgan. Bu xam mamlakatda axborot texnologiyalariga qaratilgan e'tiborni ko'rsatadi.

Mamlakatimizda shakllangan mediamuhitdan samarali foydalanish bilan birga, ehtiyotkor munosabatda bo'lish asosiy vazifa hisoblanadi. Mediamakon ta'sirini insonlar ongiga o'z holic ha tashlab qo'yib bo'lmaydi. Chunki media makon mafkuraviy tahdidlarning kirib kelishida yetakchi o'rinlarda turuvchi vosita sanaladi. Hozirgi globallashtirish, mediamuhit va mediamakon taraqqiy etgan zamonda yashayotgan ekanmiz, ushbu jarayonda kirib kelayotgan mafkuraviy tahdidlardan himoyalaniish zarur. Mediamakondan foydalanayotgan insonlar turli ijobiy yoki salbiy axborotlarni to'g'ridan-to'g'ri qabul qilavermasliklari uchun, avvalo, ularda mediamadaniyat va mediasavodxonlikni shakllantirish lozim.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Hozirgi yoshlar yangicha fikrlashga va zamon bilan hamnafas bo'lishga intilmoqda. Uning asosi esa intellekt hisoblanadi. Yuqori suratdagi kompyuter texnologiyasi taraqqiyoti insoniyat tafakkurida yanada kengaytirilgan sarmazmun ahamiyat kasb etmoda. Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'biri bilan aytganda, "Bizni hamisha o'ylantirib keladigan yana bir muhim masala - bu yoshlarimizning odob-axloqi, yurish-turishi, bir so'z bilan aytganda, dunyoqarashi bilan bog'liq. Bugun zamon shiddat bilan o'zgaryapti. Bu o'zgarishlarni hammadan ham ko'proq his etadigan kim - yoshlar. Mayli, yoshlar o'z davrining talablari bilan uyg'un bo'lsin. Lekin ayni paytda o'zligini ham unutmasin. Biz kimmiz, qanday ulug' zotlarning avlodimiz, degan da'vat ularning qalbida doimo akssado berib, o'zligiga sodiq qolishga undab tursin. Bunga nimaning hisobidan erishamiz? Tarbiya, tarbiya va faqat tarbiya hisobidan"

Ta'lim - mediasavodxonlikning asosiy poydevori

Zamonaviy dunyoda axborot oqimi kundan-kunga kuchayib bormoqda. Yoshlar turli manbalardan kelayotgan ma'lumotlarni qabul qilish, tushunish va tahlil qilishda ko'pincha qiyinchiliklarga duch keladilar. Shu sababli, media savodxonlik yosh avlod uchun asosiy ko'nikmalardan biriga aylanoqda. Ushbu ko'nikma o'z navbatida, samarali ta'lim jarayonisiz shakllanishi qiyin. Media savodxonlik ta'limning muhim bir qismi sifatida yoshlarning tanqidiy fikrlashini, axborotni to'g'ri baholashni va ongli qarorlar qabul qilishni ta'minlaydi.

Bugungi kun ta'lim tizimi nafaqat o'quvchilarga an'anaviy bilimlarni berish bilan chegaralanishi kerak, balki raqamli ko'nikmalarni shakllantirishga ham qaratilgan bo'lishi zarur. Media savodxonlik darslari maktab dasturining bir qismiga aylanishi kerak. Bu yoshlarni axborotni saralash, noto'g'ri ma'lumotni aniqlash va raqamli vositalardan to'g'ri foydalanishga o'rgatadi. Universitetlarda tanqidiy fikrlash va media tahlil qilish bo'yicha maxsus modullar joriy qilinishi kerak. Yoshlarni raqamli dunyoga tayyorlash uchun o'qituvchilar ham doimiy ravishda malaka oshirishi lozim.

Ta'limda amaliy mashg'ulotlar va interaktiv yondashuvlar

Mediasavodxonlikni o'rgatishda faqat nazariy bilimlar bilan cheklanmasdan, amaliy mashg'ulotlarga ham e'tibor qaratish muhimdir.

Amaliy treninglar: O'quvchilarni "fake news"ni aniqlash va axborotni baholash bo'yicha o'qitish. Interaktiv platformalar: Mediasavodxonlikni rivojlantirish uchun maxsus o'yinlar va onlayn vositalardan foydalanish.

Masalan, axborotni filtrlash va tahlil qilishga yo'naltirilgan simulyatsiyalar.

O'quvchilarni ijtimoiy loyihalarda ishtirok etishga jalb qilish orqali ularning bilim va ko'nikmalarini amalda sinash.

Ta'lim mediasavodxonlikni shaxsiy rivojlanishdan jamiyat madaniyatiga olib chiqadi. Bu jarayon yoshlar o'rtasida ishonchli axborotdan foydalanish va uni to'g'ri tarqatish qoidalarini shakllantiradi. Yosh avlod o'qituvchilarning ko'magida to'g'ri axborotni tanlash va uni boshqalar bilan bo'lishish qoidalariga amal qilishni o'rganadi. Ta'limda media madaniyatga urg'u berish orqali ijtimoiy tarmoqlarda hurmatli muloqot qilish, zo'ravonlik va manipulyatsiyaga qarshi turish madaniyatini shakllantirish mumkin. Yoshlar ijtimoiy mas'uliyatni his qilgan holda, media vositalaridan ongli va ijobiy foydalanishni o'rganadi. Ta'lim media savodxonlikning asosiy poydevori bo'lib, u yosh avlodni axborot dunyosida muvaffaqiyatli harakat qilishga tayyorlaydi. Maxsus o'quv dasturlari, amaliy mashg'ulotlar va jamiyatdagi madaniyatni rivojlantirish orqali media savodxonlik ko'nikmalarini shakllantirish mumkin. Yoshlar tanqidiy fikrlash va axborot bilan to'g'ri ishlashni o'rganganlarida, ular nafaqat o'z hayotini, balki butun jamiyatni ijobiy o'zgarishlarga olib kelishi mumkin.

Raqamli texnologiyalar va mediasavodxonlik.

Raqamli texnologiyani o'zi nima degan savolga quyidagicha javob beramiz: bu – xo'jalik yuritishning bir zamonaviy shakli bo'lib, unda ishlab chiqarish va boshqarishning asosiy faktori sifatida raqamli ko'rinishdagi katta ma'lumotlar majmui va ularni qayta ishlash jarayoni xizmat qiladi. Olingan natijalarni amaliyotda ishlatish esa an'anaviy ho'jalik yuritish shakllariga nisbatan ancha katta samaradorlikka erishishga imkon beradi. Misol sifatida turli xildagi avtomatik ishlab chiqarish jarayonlarini, **3D**-texnologiyasini, bulutli texnologiyalarni, masofaviy meditsina xizmatlari ko'rsatishni, aqlli texnologiyalar yordamida mahsulot yetishtirish va uni yetkazib berishni, turli xildagi tovarlarni saqlash va ularni sotish jarayonlarini keltirish mumkin. Biz bu maqolada ta'lim tizimida raqamlashtirishni o'rniga to'xtalib o'tamiz.

Raqamli ta'lim tizimini yuksalishiga **Wi-Fi** zonalar **IT** parklar ochilishi katta xizmat qiladi. Ta'lim beruvchilarni raqamli texnologiyalar bilan ishlash qobiliyatini o'stirish va internet orqali turli ochiq kurslar tashkil etish imkoniyati tug'iladi. Bu esa o'z navbatida ta'lim beruvchilarni o'z ustida ko'proq ishlashi va raqobat tufayli ta'lim sifatini yanada ortishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari raqamli texnologiyalar yana sun'iy intellekt texnologiyasini joriy etish soliq

to'lashdan bo'yin tovlash holatlarini aniqlash, firibgarliklarni oldini olish, ma'lumotlarni tahlil qilish va takrorlanuvchi jarayonlarni avtomatlashtirish hamda shaffoflikni oshirishda qo'l kelsa, katta hajmli ma'lumotlar — Big data esa soliq organlariga kelib tushadigan katta hajmdagi ma'lumotlarni saqlash, qayta ishlash, tushumlarni yanada yaxshiroq bashorat qilish hamda to'lovchilar va soliq organlari o'rtasidagi hujjat almashinuvini yaxshilash imkoniyatini beradi. Raqamli texnologiyalarni o'zlashtirish insoniyat tarixidagi boshqa innovatsiyalarga qaraganda tezroq sodir bo'lmoqda: bor-yo'g'i yigirma yil ichida raqamli texnologiyalar rivojlanayotgan mamlakatlar aholisining qariyb 50 foizini qamrab olishga va ularning yordami bilan jamiyatlarni o'zgartirishga muvaffaq bo'ldi.

Raqamli texnologiyalar zamonaviy jamiyatda axborot olish, tahlil qilish va tarqatish usullarini tubdan o'zgartirdi. Yosh avlod uchun mediasavodxonlik texnologiyalarni samarali va xavfsiz boshqarish ko'nikmalariga ega bo'lishni talab qiladi. Ushbu *esse* raqamli texnologiyalar va media savodxonlik o'rtasidagi bog'liqlikni, ularning yoshlar hayotidagi rolini va bu jarayonda ta'limning ahamiyatini yoritadi.

Raqamli texnologiyalarning mediasavodxonlikka ta'siri

Raqamli texnologiyalar mediasavodxonlikni shakllantirishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Ular axborot oqimiga kirish imkonini oshirish bilan birga, yangi xavflarni ham keltirib chiqaradi. Axborotga kirish: Internet va raqamli qurilmalar yoshlarni turli xil axborot manbalariga ulaydi. Shu sababli, ulardan tanqidiy foydalanish o'rgatilishi zarur.

Soxta axborot xavfi: **Fake news** va **manipulyativ** kontent tarqalishi bilan kurashish uchun texnologiyalarni tanqidiy boshqarish ko'nikmasi talab qilinadi.

Texnologiyalarni o'rganish: Yoshlarni raqamli vositalardan foydalangan holda axborotni tahlil qilish va uni baholashga o'rgatish zarur.

Mediasavodxonlikni rivojlantirishda raqamli vositalarning o'rni

Texnologiyalar mediasavodxonlikni rivojlantirishda qulay va interaktiv imkoniyatlar taqdim etadi. Interaktiv platformalar: O'quvchilarga raqamli kurslar va mobil ilovalar orqali axborotni tahlil qilishni o'rgatish samarali.

Faktlarni tekshirish vositalari: **Fake news** va **manipulyatsiyalarni** aniqlash uchun texnologik vositalardan foydalanish, masalan, "**Google Fact-Check Explorer**".

Ijtimoiy tarmoqlarda mediamadaniyat: Yoshlarni ijtimoiy tarmoqlarda axborotni mas'uliyatli baholash va tarqatishga o'rgatish.

Media savodxonlikni shakllantirishda ta'limning ahamiyati Ta'lim texnologiyalarni samarali qo'llash orqali mediasavodxonlikni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Maxsus darslar: Maktab va universitetlarda mediasavodxonlik bo'yicha darslar joriy qilish zarur. Amaliy mashg'ulotlar: Yoshlarni raqamli texnologiyalar yordamida axborotni tekshirishga va undan mas'uliyatli foydalanishga jalb qilish.

Raqamli madaniyatni rivojlantirish: Yoshlar uchun tanqidiy fikrlash va axborotni xavfsiz boshqarish madaniyatini shakllantirish.

Raqamli texnologiyalar mediasavodxonlikni rivojlantirishning asosiy vositasidir. Ular yoshlarni turli xil axborot manbalariga ulash bilan birga, manipulyatsiya va noto'g'ri axborot tahdidlariga qarshi kurashishni ham talab qiladi. Texnologiyalardan samarali foydalanish orqali ta'lim mediasavodxonlikni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayon yoshlarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirib, ularni raqamli dunyoda muvaffaqiyatli harakat qilishga tayyorlaydi. Raqamli texnologiyalar - virtual haqiqat (**Virtual haqiqat, VR**).

Insonning virtual haqiqatda bo'lishiga imkon beruvchi texnik qurilmalarning paydo bo'lishi ushbu texnologiyani ko'ngilochar sohada talabga aylantirdi. Virtual haqiqatning dubulg'alari va kostyumlari, ixtisoslashtirilgan xonalar sizga noma'lum dunyoga kirishga imkon beradi, bu sizning barcha harakatlaringiz virtual olamdan javob berish uchun dasturlashtirilgan, bu sizga o'zingizni **100%** ga cho'mish imkonini beradi.

Mediasavodxonligini oshirishda jamiyat va yoshlar faolligi.

Zamonaviy jamiyatda mediasavodxonlik — bu nafaqat axborotni to'g'ri talqin qilish, balki axborot oqimidan samarali foydalanish va noto'g'ri yoki soxta ma'lumotlardan himoyalanih ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladigan muhim ko'nikmadir. Media vositalarining rivojlanishi bilan birga, yoshlar jamiyatning eng faol axborot iste'molchilariga aylanishdi. Shuning uchun, media savodxonlikni oshirishda jamiyat va yoshlarning faolligi muhim rol o'ynaydi. Ushbu **esse** jamiyat va yoshlar o'rtasidagi hamkorlikning mediasavodxonlikni rivojlantirishdagi o'rnini tahlil qiladi.

Jamiyatning media savodxonlikni oshirishdagi roli

Mediasavodxonlikni oshirishda jamiyatning o'rni juda katta. Ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati tashkilotlari mediasavodxonlikni rivojlantirishga hissa qo'shishi kerak.

Ommaviy axborot vositalarining roli: Televideniye, radio, gazeta va internet platformalarining yoshlarni media savodxonlikka o'rgatishdagi roli muhimdir. Bu platformalar faqat axborotni tarqatish bilan cheklanib qolmasdan, axborotni tanqidiy tahlil qilish va uni ishonchli manbalardan ajratib olish zarurligini tushuntirishi kerak. Fuqarolik jamiyati tashkilotlari: Nodavlat tashkilotlar, ijtimoiy jamoalar va madaniy muassasalar yoshlarni mediasavodxonlik bo'yicha seminarlar va treninglar o'tkazish orqali ma'lum bir madaniyatni shakllantirishga yordam berishlari lozim. Ular yoshlarni ijtimoiy tarmoqlarda axborotni baholash va tarqatishda mas'uliyatli bo'lishga chaqirishi kerak. Madaniyat va san'at: Madaniyat va san'at sohasidagi tadbirlar orqali yoshlar orasida axborot madaniyatini shakllantirish, ularni tanqidiy fikrlashga va adolatli axborot tarqatishga o'rgatish zarur.

Yoshlar faolligining media savodxonlikni oshirishdagi o'rni

Yoshlar bugungi kunda axborot texnologiyalaridan faqat iste'molchi sifatida emas, balki axborotni yaratish va tarqatish jarayonida ham faol ishtirok etadilar. Ular mediasavodxonlikni oshirishda bevosita faol ishtirok etishi, jamiyatda ijobiy o'zgarishlarga sabab bo'ladi.

Ijtimoiy tarmoqlardagi faollik: Yoshlar ijtimoiy tarmoqlarda keng faoliyat yuritishmoqda. Shu sababli, ular axborotni tanqidiy baholash va soxta ma'lumotlardan himoyalanihda jamiyatga ko'rsatadigan ta'siri juda katta. Yoshlar o'zlarining fikrlarini o'rtoqlashish orqali, haqiqatga asoslangan axborotni tarqatishda ishtirok etishlari kerak.

O'zaro ta'lim berish: Yoshlar bir-birlariga mediasavodxonlikni o'rgatish orqali jamiyatda ijtimoiy o'zgarishlarni amalga oshirishi mumkin. Yoshlar o'rtasida tashkil etilgan seminarlar, vebinarlar va treninglar orqali mediasavodxonlikni targ'ib qilish imkoniyati mavjud.

O'zgarishlarga ta'sir ko'rsatish: Yoshlar ijtimoiy muammolarni hal qilishda faol ishtirok etishlari kerak. Ular yangi texnologiyalar va axborot vositalari yordamida jamiyatda ijobiy o'zgarishlarni yaratishda liderlikni qo'lga kiritishlari mumkin.

Jamiyat va yoshlar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash

Jamiyat va yoshlar o'rtasidagi hamkorlik mediasavodxonlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ularning birgalikdagi sa'y-harakatlari yoshlarning axborot muhitida ongli va mas'uliyatli bo'lishini ta'minlashga yordam beradi.

Treninglar va seminarlar: Yoshlar va jamiyat birgalikda mediasavodxonlik bo'yicha o'qituvchi va o'rganuvchi bo'lishlari kerak. Jamiyatdagi tashkilotlar va ta'lim muassasalari mediasavodxonlik bo'yicha kurslar, treninglar va seminarlar tashkil etish orqali yoshlarni axborot oqimidan to'g'ri foydalanishga o'rgatishlari mumkin.

Tajribalar almashinuvi: Yoshlar boshqa yoshlar bilan tajriba almashish orqali o'z bilimlarini oshirishlari va boshqa yoshlarni media savodxonlikka o'rgatishlari mumkin. Yoshlar o'rtasidagi hamkorlik, o'zaro ta'lim berish va axborotlarni baham ko'rish orqali jamiyatda mediasavodxonlikni rivojlantirish imkoniyatlarini yaratadi. Ijtimoiy loyihalar: Yoshlar, mediasavodxonlikni oshirishga qaratilgan ijtimoiy loyihalarda ishtirok etishlari kerak. Bu loyihalar yoshlarni axborotni yaratish, tarqatish va baholashda mas'uliyatli bo'lishga o'rgatadi, shu bilan birga jamiyatda muhim o'zgarishlarga olib keladi.

Talabalarda media va axborot ko'nikmalarini rivojlantirish ilg'or mediakompetensiyani talab qiladi. O'qituvchilar auditoriyada multimediya proyektoridan (bugungi kunda kamdan kam hollarda taqdimotsiz ma'ruza qilinadi), videomateriallardan, interaktiv doskadan faol foydalanadilar. Ba'zi o'qituvchilar muloqot qilish uchun ijtimoiy sahifa ochdilar va o'quvchilar uchun so'ngi ma'lumotlarni joylashtirdilar. Bunda onlayn jamiyat a'zolari professional rivojlanish uchun foydalanishadi. Mediata'lim natijasida mediasavodxonlik faqat o'quvchilarning zamonaviy axborot texnologiyalarini o'zlashtirishi yoki axborotni tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish bilan cheklanib qolmaydi. Mediata'lim konsepsiyasiga kengroq qarash talab etiladi. Axborotdan samarali va tezkor foydalanishda talaba muayyan muammoni hal qilishda zarur bo'lgan ma'lumotlar turini aniqlay oladi, bu ma'lumotlarga samarali va tez kirishi mumkin; qiziqtirgan ma'lumotlarga kirish uchun kalit so'z va tegishli atamalarni aniqlashi; potensial axborot manbalarining turli xil turlarini, formatlarini aniqlashi va yana ko'plab ishlarni bajarishi mumkin. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi odamlarning ommaviy axborot vositalaridan foydalanish usullarini o'zgartirmoqda. Mediasavodxonlik bugungi jamiyatda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda, chunki ommaviy axborot vositalari birinchi navbatda onlayn tarzda yaratiladi va iste'mol qilinadi. Talabalarni axborotning aqlli iste'molchilari bo'lish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan qurollantirish, ularni resurslarni baholash va xavfsiz sog'lom raqamli suhbatlarda ishtirok etish qobiliyatiga ega kuchli raqamli fuqarolarni shakllantirishga yordam beradi.

Jamiyat va yoshlar o'rtasidagi hamkorlik mediasavodxonlikni oshirishda muhim o'rin tutadi. Jamiyatning barcha qatlamlari, xususan yoshlar, axborotning haqiqatga mosligini aniqlash, uni baholash va tarqatishda faol ishtirok etishlari kerak. Yoshlar o'rtasida axborotni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish, ularni axborot xavfsizligi va axloqiy me'yorlar bo'yicha mas'uliyatli qilish orqali jamiyatda ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirish mumkin. Ta'lim muassasalari, fuqarolik jamiyati tashkilotlari va media vositalari birgalikda mediasavodxonlikni oshirishga katta hissa qo'shishi zarur.

XULOSA

Zamonaviy yoshlar mediasavodxonligini shakllantirish texnologiyalar, ta'lim va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi. Tanqidiy fikrlash, xavfsiz axborot iste'moli va axborotni tarqatish madaniyatini shakllantirish orqali nafaqat o'zlarini manipulyatsiyalardan himoya qila oladi, balki ijtimoiy hayotda faol va mas'uliyatli ishtirokchilar bo'lishadi. Mediasavodxonlik nafaqat shaxsiy muvaffaqiyat, balki jamiyat barqarorligi va rivojlanishi uchun zarur omildir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 15-iyundagi "Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, muqaddas dinimizning sofligini asrash – davr talabi" mavzusidagi anjumanda so'zlagan nutqi.https://uzsm.uz/uz/press_center/uzb_news/o-zbekiston-respublikasiprezidenti-shavkat-mirziyoyevning-ijtimoiy-barqarorlikni-ta-minlash-muqadda/
2. Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2007). Gradations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide. New Media & Society.
3. UNESCO (2011) - Media and Information Literacy Curriculum for Teachers.
4. Hobbs, R. (2010). Digital and Media Literacy: A Plan of Action. Aspen Institute.
5. Buckingham, D. (2003). Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture. Polity Press.
6. Tambini, D., & Moore, M. (2018). Fake news and online disinformation. Council of Europe Report.
7. Karimova, B. (2019). POSSIBILITIES OF FORMATION OF NATIONAL PRIDE WITH USING KHADITHS IN THE FIRST-YEAR PUPILS OF ORPHANAGES. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 7(11).
8. Kurbanovich, M. U. (2020). Pedagogical tendencies of the development of social activity skills of primary school pupils through the use of folklore. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 10(5), 562-566.
9. Каримова, Б. Х. (2019). ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГОРДОСТИ У ВОСПИТАННИКОВ 2 КЛАССОВ ДОМОВ МЕХРИБОНЛИК НА ОСНОВЕ ХАДИСОВ. In EUROPEAN RESEARCH: INNOVATION IN SCIENCE, EDUCATION AND TECHNOLOGY (pp. 35-37).
10. https://uz.wikipedia.org/wiki/Media_savodxonlik
11. <https://www.waterford.org/education/build-media-literacy-in-your-students/>
12. Media va axborot savodxonligini shakllantirishning pedagogik jihatlari. O'quvamaliy qo'llanma. T.:Extremum-press, 2017
13. Boysoatovich, I. N. (2023). INTEGRATED ASPECTS OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE IN AN INFORMATION SOCIETY TODAY. American Journal of Technology and Applied Sciences, 17, 21-25.
14. Ismoilov, N. B. (2023). Yangi O'zbekistonda ta'lim va ilm sohalari rivojlanishning yangi davridagi muhim asoslari. International scientific journal of Biruni, 2(1), 81-88.